

Een boek, duizend krantenknipsels

JOEP VAN RUITEN

DEN HAAG Journalist Klaas Salverda stelde op basis van zijn archief een boek samen met hoogtepunten uit de kranten van de afgelopen veertig jaar.

Zijn ruim zeshonderd pagina's tellende *Testament van de pers* geeft een beeld van wat er de afgelopen decennia in Nederland aan geschreven journalistiek is gedrukt: waar de aandacht naar uitging en hoe het werd verwoord om lezers op de hoogte te stellen van ontwikkelingen en gebeurtenissen in binnen- en buitenland, op het gebied van politiek en openbaar bestuur, veranderend Nederland en het geloof.

„Ik heb in mijn leven een miljoen krantenpagina's gelezen, niet alleen in landelijke, maar ook regionale dagbladen”, zegt Salverda (Idseghuizum, 1960) over de telefoon vanuit zijn woning in Den Haag. „Het knippen deed ik om de wereld om mij heen te leren begrijpen. Vroeger begreep ik bijvoorbeeld nooit iets van het Midden-Oosten; neem alleen het verschil tussen de staat Israël en het volk van Israël. De krant heeft mij geholpen wat te krijgen op de ontwikkelingen.”

Voor zijn boek herlas Salverda 13.000 knipsels. Uit duizend daarvan isoleerde hij de kernboodschap om deze over te tikken. Vervolgens zijn de gekozen fragmenten gerangschikt naar thema en in chronologi-

‘Ik knipte om de wereld om mij heen te leren begrijpen’

sche volgorde gezet. „Op de eerste plaats als ode aan de geschreven kwaliteitsjournalistiek. Maar ook uit zorg, omdat de oplage van kranten daalt, terwijl Nederland een eeuw lang bij de top van krantenlezende landen heeft gehoord.”

Testament van de pers bevat een moderne geschiedenis gezien door de ogen van schrijvende journalisten. „Je ziet verschuivingen in interesses. Lange tijd was er veel aandacht voor Zuidelijk Afrika, daarna werd Afrika afgelost door Azië. Maar je ziet ook de belangstelling voor de vredesbeweging en de opslag van kernenergie in zoutkoepels, thema's die inmiddels naar de achtergrond zijn geschoven.”

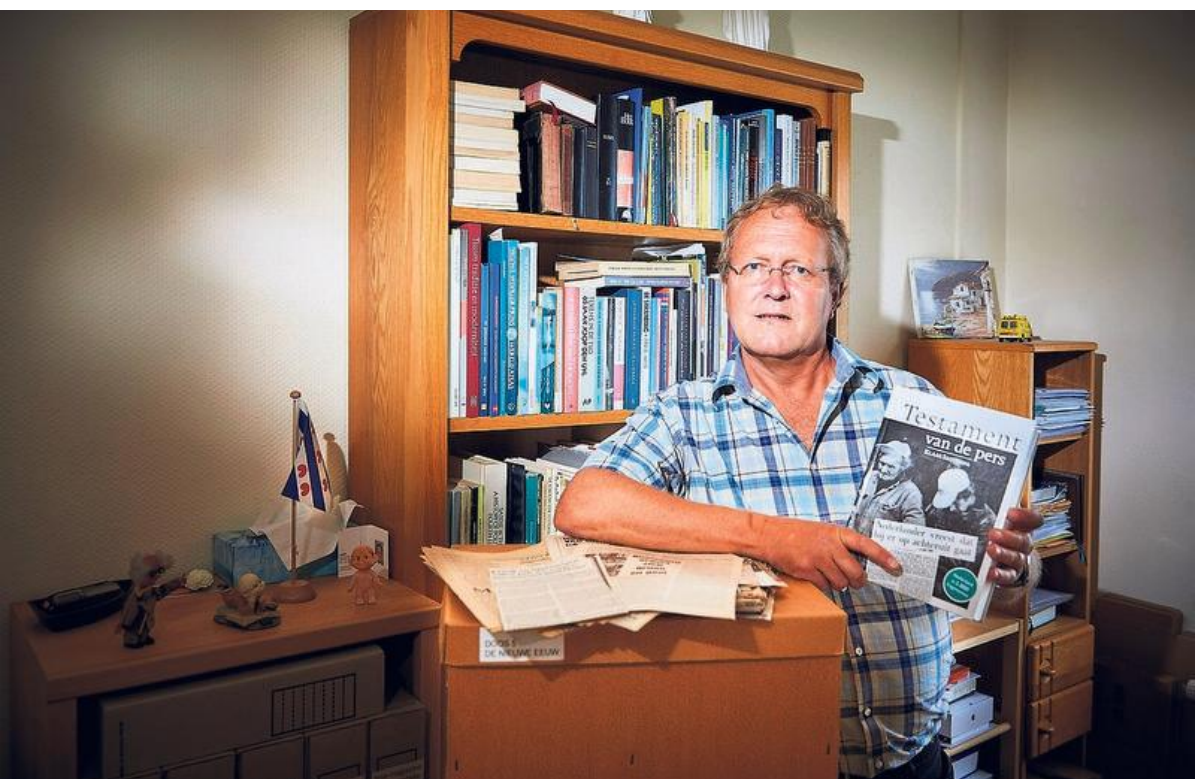
Veertig, dertig jaar geleden was er schaarste aan nieuwsberichten. Nu is informatie op elk denkbaar moment beschikbaar, overal. „Daarmee is ook de rol van de journalist veranderd. Hij is niet langer de intermediair. En ook de rangorde onder journalisten is veranderd. Vroeger liep de schrijvende journalist voorop. Als er nu ergens een brugdeel naar beneden valt, is Twitter de eerste bron.”

De decennia overziend, ziet Salverda een opkomst van wat hij noemt ego-journalistiek, waarbij de wereld van de journalist centraal is te komen te staan. „Ook zie je een sterkere invloed van public relations, waarbij berichten kant en klaar worden aangeleverd én overgenomen. En vraaggesprekken neigen steeds meer naar vermaak en minder naar het overbrengen van informatie. Selectiecriteria veranderen.”

Net als die van politieke partijen, vakbonden en kerkgenootschappen is de invloed van schrijvende journalisten aan verandering onderhevig. Soms geeft het aanleiding tot somberheid. Salverda: „Het is fascinerend te zien hoe iedereen nu via sociale media van de ene gemeenschap naar de andere overstapt, maar het is erg vluchtig. Iedereen roeptoetert wat. Tegelijkertijd zitten we vol vragen.”

Verwijzend naar de cover van zijn boek, een foto van Jelte Homburg uit *Nieuwsblad van het Noorden*, maakt van terneergeslagen werknemers van een bedrijf in Midwolde 1982: „Als je mijn boek leest, moet je ook concluderen dat de geschiedenis een gigantisch zelfherstellend vermogen heeft. Dat is geweldig om te zien. Wat hebben we over veel dingen in gezeten. Achteraf blijkt het vaak toch weer goedgekomen.”

Het testament van de pers van Klaas Salverda is verschen bij uitgeverij Eburon. Prijs: 34,90 euro (608 blz.)

Klaas Salverda: „Iedereen roeptoetert nu wat. Tegelijkertijd zitten we vol vragen.”

FOTO PHIL NIJHUIS